

91C439Bp/09

ESTI HÍRLAP

1975 OKT 7.

214

SZENVEDÉLYÜK:

Budapest története

Újabb monográfiák készülnek • Értékes gyűjtemények

A második budapesti helytörténeti konferencia programjáról tanácskozik ma délután a Hazafias Népfőnt Budapesti Elnöksége. A téma előadója dr. Gere-lyes Ede, a Budapesti Helytörténeti Bizottság elnöke.

A kezdet

A Fővárosi Népművelési Tanács és a Hazafias Népfőnt Budapesti Bizottsága 1971 novemberében rendezte az első helytörténeti konferenciát, ekkor adták ki Budapest helytörténeti kézikönyvét. A fővárosban több évtizedes a helytörténeti gyűjtő- és kutatómunka, elsősorban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest-gyűjteményében, a Fővárosi Levéltárban, a Budapesti Történeti Múzeumban. A budapestiek körében hosszú idő óta él és erősödik az érdeklődés a város története, jelenlegi helyzete, viszonyai és további fejlődésének távlatai iránt. Az utóbbi évtizedekben ez az érdeklődés kisebb-nagyobb közösségekbe tömörítette a mozgalom résztvevőit, akik egyrészt a már említett fővárosi szakintézmények segítségével, másrészt társadalmi mozgalmak és szervezetek keretében — például a Hazafias Népfőnt kerületi bizottságaiban — tevékenykedtek.

A helytörténeti és helyismereti mozgalom 1958-ban vált igazán szervezetté, amikor a Tanácsköztársaság 40. évfordulója alkalmából az emlékek összegyűjtésére és a megemlékezések rendezésére akcióbizottságok alakultak. Ezt követően előbb a felszabadulás 15., 20. és 25. évfordulója adott lendületet a további munkához. Különösen nagy érdeklődést keltett a Televízió Fekete-fehér-igen-nem vetélkedője, amelynek sikeréhez nagyban hozzájárultak a kerületi népfőnt-bizottságok is.

Kötetek kerületekről

A szépen megindult és jelentős sikereket elért mozgalom azonban az évfordulók elmúltával, vagy a vállalt feladatok elvégzése után ellanyhult. Hátrányosan hatott az is, hogy az összegyűjtött emlékmegőrtés, tárolása, tovább-

bi feldolgozása, összeállított tanulmányok kiadása általában akadályokba ütközött, ezért a mozgalomban munkálkodók száma és kedve megcsappant. Az 1971-es első konferencia résztvevői javasolták, hogy hívják össze időről időre a Budapest város- és helytörténetét művelő, azt szívügyüknek tekintő hivatásos és amatőr várostörténészeknek konferenciáját.

Dr. Gere-lyes Ede mai előadásában ismerteti mindazt, ami az első kongresszus óta történt. A fejlődés szembetűnő eredménye: erősödött az öntevékeny mozgalom és a tudomány kapcsolata. 1971 óta folyamatosan jelennek meg a kerületekben helytörténeti munkák. A mozgalom jelentős részt vállalt a város centenáriumának megünneplésében. A konferencia óta jelent meg a XVII. és a XX. kerület színvonalas monográfiája. A korábbi, túlzottan reprezentatív kiállítású műveket az utóbbi időben szerényebb kiadványok váltották fel több kerületben. Változatlanul készülnek nagyobb monográfiák is, jelenleg például a IV., a XI., a XIII. és a XV. kerületben. E monográfiák megírásában már megfelelő arányban részt vesznek szakemberek is.

Tennivalók

A fővárosi helytörténeti munka egyik figyelemre-méltó hajtása a tárgyak gyűjtése, amely már több kerületben múzeumi rangú gyűjteményeket hozott létre. Mintegy százezer tárgyat őriznek, nem mindig kielégítő körülmények között. Bátran mondhatjuk, hogy a helytörténeti mozgalom — a kezdetben csupán hobbynak tartott jelenségből — a fővárosi közművelődés aktív tényezője lett.

A mozgalom most új feladatok előtt áll: felül kell vizsgálnia társadalmi bázisát, s megelőznie a szűkülés fenyegető veszélyét. Továbbá: különösen néhány témát előtérbe kell állítani, nevezetesen a fővárosi munkásság, a szocialista brigádok nagyobb mérvű bevonását a helytörténeti mozgalomba, hiszen a munkásosztály történelmi múltjának, életmódjának kutatása, tárgyi emlékeinek gyűjtése nagyon fontos feladat.

Szép és sürgető munka a főváros gyorsan változó arculatának rögzítése. Szánálások idején mindig előkerülhetnek a várostörténet értékes emlékei, s ezeknek megmentése, összegyűjtése nagyon fontos tevékenység.

(Iukács)